

KAJ OB SMRTNI URI POTREBUJE UMIRAJOČI? (Temeljne človekove potrebe ob smrti)

junij, 2026

kateheza v letu obhajanja 800-letnice tranzitusa sv. Frančiška Asiškega

UVODNA MOLITEV

Zapojemo pesem (Veš, o Marija, 1. in 2. kitica)

Veš, o Marija, moje veselje?
Veš moje želje? Ljubil bi te!
*Zmeraj pri tebi hotel bi stati,
ljubljena Mati, spomni se me!*

Kaj pa ti hočeš, moja kraljica,
sladka Devica, da ti podam?
*Drugega nimam, srce mi vzemi,
z nadami vsemi tebi ga dam!*

Večni Oče, trpljenje tvojega Sina naj nam bo uteha ob naši smrtni uri; misel na vstajenje, s katerim na je odprl vrata do nebes, pa neizmerna sreča, da nas po zemeljski smrti čaka večna radost pri tebi.

Daj vsem našim domačim in vsem nam milost, da se ob smrtni uri močno stisnemo k tebi, naj nas satanove zanke ne povlečejo k sebi. Mati Marija, prosi za nas grešnike zdaj in ob naši smrtni uri. Amen.

Uvod v temo - PREDSTAVLJAJ SI ...

Lahko zavrtimo nekaj taktov mirne duhovne inštrumentalne glasbe (gre za Bachovo delo BWV 118 – O Jesu Christ, meins Lebens Licht. op. Bach je bil zelo duhoven skladatelj.)

Ni prijetno načeti pogovora o smrti, umiranju, pa naj govorimo o smrti naših bližnjih ali o smrti nas samih, pa vendar bi se moral vsak kristjan večkrat spominjati smrti, »Memento mori«. Sv. Benedikt tudi naroča: »Imej smrt vsak dan pred očmi.«

V mislih si predstavljajte svoj odhod iz tega sveta ... Kaj bi si želeli? Koga bi želeli imeti ob sebi?

V tišini ostanemo nekaj trenutkov. Če želimo, lahko drug drugemu podelimo svoje misli.

Povemo, da bomo na tem srečanju premišljevali o splošnih človeških potrebah umirajočih in o vlogi duhovnika in redovnika pri umirajočem.

OSREDNJA TEMA KATEHEZE

Kdor spremlja bolne in umirajoče, se od njih in njihovih svojcev veliko nauči. Učijo ga stvari, ki jih ne more najti v nobeni knjigi; učijo ga upati ..., učijo ga, da je potrebno v težkih trenutkih iti pogumno naprej.

1. Splošne potrebe – človeške – potrebe umirajočih:

Te potrebe zelo lepo našteva ga. Metka Klevišar v svoji knjigi Spremljanje umirajočih (str. 30):

»Kaj umirajoči najbolj potrebuje? Predvsem dvoje: **da ni sam** in **da ga ne boli**. Seveda potrebuje tudi dobro nego, da z njim do konca ravnamo človeško in dostojanstveno. Potrebuje ob sebi človeka, ki z njim upa, ki je z njim odkrit in mu omogoči, da lahko spregovori o sebi. Umirajoči potrebuje najbližje svojce oziroma njemu drage osebe, ki naj mu bodo v oporo, ki znajo prisluhniti njegovim težavam in si vzamejo čas zanj. Potrebuje zelo skrbno nego, da je urejen tudi njegov zunanji videz – posebno, če sam ne more več skrbeti zase. Bolnik naj ima do konca občutek, da lahko odloča o sebi. Spremljanje ni pomembno samo za umirajočega, ampak tudi za spremljevalca. Kdor spremlja umirajočega, se tudi sam spremeni.«

Msgr. Miro Šlibar, ki vrsto let spremlja trpeče in umirajoče, spodaj podaja besedilo o poslednjih besedah umirajočega (izpoved umirajočega):

»Tisto pravo, kar bi ti zdaj rad povedal – četudi če te tega ne morem več prositi – je beseda ali stavek, ki mi je dajal optimizem ali voljo do življenja. Poskusi najti te besede. Morda je bil tu stavek iz Svetega pisma ali kaj drugega, iz česar sva živela vse življenje. Preprosta beseda, misel ali stavek, ki zdaj dopolni najino iskanje smisla trpljenja in slovesa. Poskusi ga najti – in mi ga povej na uho. Poslušam. Slišim, čeprav molčim – in tudi hočem molčati. Drži me za roko. Z roko ti bom to povedal. Obriši mi pot s čela. Pogladi odejo. Ostani pri meni. Povezana sva. To je zakrament umiranja. Če lahko govorijo samo še znamenja, jim pusti govoriti.«

2. Kako duhovniki in redovniki nosijo bremena umirajočih?

V Obredniku – Previdneje bolnikov je na uvodnih straneh navedenih veliko vidikov, ki jih duhovniki morajo poznati in upoštevati ob podeljevanju **zakramenta bolniškega maziljenja** oziroma svete popotnice:

»Človek, ki je nevarno bolan, potrebuje posebne Božje milosti, da ga stiska duševno ne zlomi in da v skušnjavi ne opeša v veri. Kristus zato svoje bolne vernike utrjuje z zakramentom svetega maziljenja, ki je zanje najmočnejše varstvo (tč. 5). Ta zakrament bolniku posreduje milost Svetega Duha, ki celotnemu človeku pomaga k ozdravljenju, mu krepí zaupanje v Boga in ga utrdi zoper skušnjavo hudega duha in zoper strah pred smrtjo ...Če je potrebno odpusti grehe in dopolni krščansko pokoro (tč. 6).«

Za posebne primere, ko vernik nepričakovano pride v bližnjo smrtno nevarnost, je na voljo poenoteni obred, kjer bolnika prevedimo s tremi zakramenti: **spovedjo, maziljenjem in sveto popotnico**. Če zaradi nujnosti ni časa za vse po vrstnem redu, najprej omogočimo spoved (tudi splošno), nato obhajilo, šele nato maziljenje. Če obhajilo ni možno, podelimo samo sveto maziljenje. (prim. tč. 30).

V 6. poglavju obrednika najdemo pomen priporočanja umirajočih:

»To jim pomaga, da v moči trpečega in umirajočega Kristusa premagajo človeku prirojeni strah pred smrtjo. Kristus je namreč s svojo smrtjo uničil našo smrt. Umiranje naj bi tako sprejeli polni upanja v življenje v nebesih in vstajenje. Prav je, da umirajočega pokrižamo na čelu ali mu damo poljubiti križ.« (prim. tč. 140)

Ga. Metka Klevišar še zapiše:

»Mnogi še vedno zmotno mislijo, da je bolniško maziljenje znanilec smrti, zato duhovnika pokličejo šele, ko je bolnik že v nezavesti ali celo že mrtev – samo zato, da ga z maziljenjem ne bi užalili.« (*Spremljanje umirajočih*, str. 76)

VPRAŠANJA ZA RAZMISLEK IN PODELITEV

S pomočjo vprašanj lahko izvedemo pogovor v manjših skupinah, lahko pa kar frontalno.

- ✦ Si že kdaj bil/a ob svojcu, ki je umiral? Kaj te je najbolj spremenilo, zaznamovalo?
- ✦ Dostikrat se ne zavedamo pomena duhovnika ob umirajočem in nato ob samem pogrebu. Si zavestno kdaj hvaležen/a duhovnikom, ki opravljajo tako odgovorno in čustveno zahtevno delo?
- ✦ Kaj bi storil/a, če bi naključno bil/a ob umiranju neznanca (npr. na cesti, ulici ...)? Bi poklical/a duhovnika?

V kolikor je kdo od bratov in sester pripravljen podeliti svojo izkušnjo bdenja ob umirajočem, jo lahko podeli z ostalimi.

ZAKLJUČNA MOLITEV

Zmolimo desetko rožnega venca (ki je v nebesa šel), za srečno zadnjo uro in na čast Svetemu Duhu, da bomo zmogli vsem, ki bodo ob nas umirali, stati ob strani.

Zapojemo pesem (Veš, o Marija, 3. in 4. kitica)

Pa ti, kraljica, si ga že vzela?
Ti si ga vnela, zate gori.
*Mati preblaga, ti ga ohrani,
hudega brani, reši ga ti!*

Kadar nam zadnja ura bo bila,
Mati premila, pridi po nas!
*Ti takrat vodi v raj nas veseli,
tam bomo peli hvalo ves čas.*

Naj nas ta kateheza spomni, da v trenutku slovesa človek ne potrebuje popolnosti, temveč bližino. Ne potrebuje velikih besed, temveč tiho navzočnost, dotik, odpuščanje in mir. Srce, ki se umirja, hrepeni po ljubezni, ki ne obsoja, temveč sprejema, in po upanju, ki presega strah. V tej zadnji uri se razodeva, kaj je v življenju resnično šteló: odnosi, usmiljenje in vera. In ne pozabimo – Bog ostaja zvest do konca. Naj bomo drug drugemu opora, da bo tudi slovo prežeto z mirom, zaupanjem in tiho gotovostjo, da ljubezen ne preneha, ampak se dopolni v večnosti.

Po predlogi p. Janka Gašpariča katehezo pripravila Rok in Alenka Liebhart

Foto: freepick.com